

[Formanden.]

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om midlertidig ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til anerkendte arbejdsløhedskasser).

I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i myndighedsloven og forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje.

Indfødsretsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v. Eksemplarer vil blive omdelt.

Det er meddelt mig, at det ærede medlem hr. *Erhard Jakobsen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om beskætning til kommunerne af faste ejendomme og forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Erhard Jakobsen* har vedkommende gruppe udpeget *M. Larsen*, som herefter er valgt.

Det er meddelt mig, at det ærede medlem hr. *Aksel Møller* ønsker at udtræde af folketingets vareforsyningsudvalg.

Hvis ingen gør indsigelse imod, at valg af et nyt medlem foregår i indeværende møde, betragter jeg tingets samtykke hertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Til at indtræde som medlem af folketingets vareforsyningsudvalg i stedet for *Aksel Møller* har vedkommende gruppe udpeget *Poul Sørensen*, som herefter er valgt.

Den første sag på dagsordenen var:

Fremsættelse af lovforslag.

Formanden: Jeg giver ordet til den højtærede finansminister, for at han kan fremsætte det anmeldte finanslovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Herved skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

Som bilag til lovforslaget fremlægges samtidig en kort oversigt, som med udgangspunkt i det nu foreliggende statsregnskab giver et samlet overblik over den statsfinansielle stilling i 1955-56 og de vigtigste finansielle dispositioner i dette år. En tilsvarende oversigt blev fremlagt ved fremsættelsen af den sidste finanslov, og det er mit indtryk, at der både i tinget og offentligheden har været interesse for et sådant supplement til det meget omfattende statsregnskab. Jeg tillægger det også stor betydning, at der nu i kraft af disse oversigter og den tidligere af det økonomiske sekretariat udarbejdede redegørelse for statsfinanserne i efterkrigsårene foreligger et fyldigt materiale til belysning af statens indtægter og udgifter, udlån og gæld gennem en længere årrække.

Jeg skal derfor ikke ved denne lejlighed gå nærmere ind på forholdene i 1955-56; derimod vil jeg tillade mig som baggrund for forslaget til finanslov først at redegøre for den statsfinansielle stilling i indeværende år, således som den i øjeblikket tegner sig.

Som det vil erindres, regnedes der under forårets forhandlinger om skatteudskrivningen med, at statens drifts- og anlægsbudget i 1956-57, altså det finansår, vi er i, ville udvise et overskud på omkring 350 mill. kr. Det var også i realiteten det overskud, der blev budgetteret med i den vedtagne finanslov, idet det overskud på små 400 mill. kr., der er anført i finansloven, kun blev nået ved at reducere reserven for tillægsbevillinger med 50 mill. kr. i forventning om senere besparelser. På daværende tidspunkt var dog ingen af disse besparelser gennemført. Tværtimod var forholdet

[Finansministeren.]

det, at der først på sommeren, da resultatet af forårets lovgivningsarbejde var gjort op, måtte regnes med, at overskuddet var forringet med omkring 100 mill. kr. Forårets lønforhandlinger resulterede således i merudgifter på 60 mill. kr.; endvidere blev formueskatten nedsat, og der blev bevilget øgede tilskud fra udligningsfonden til kommunernes sygehusudgifter. I alt måtte der som følge heraf regnes med merudgifter på næsten 100 mill. kr., hvortil kom omkostningerne ved pristalsreguleringen af lønninger og sociale ydelser som følge af stigningen i julipristallet på omkring 25 mill. kr. Af nye indtægter stod der heroverfor kun de ca. 30 mill. kr., som tekstiltolden kunne ventes at indbringe.

En så stærk forringelse af overskuddet på statsbudgettet måtte forekomme betænkelig og brød stærkt med den hidtidige linje i den økonomiske politik, som jo netop gik ud på gennem en stram finanspolitik at skabe mulighed for at gennemføre de nødvendige investeringer og samtidig påbegynde en forbedring af valutastillingen. Det blev derfor også fra regeringens side tilkendegivet, at man fandt det påkrævet i i det mindste at fastholde et overskud for indeværende år på drifts- og anlægsbudgettet på 350 mill. kr. Med henblik herpå er der som bekendt siden sommeren ført stadige forhandlinger om en styrkelse af den finansielle stilling gennem besparelser. Resultatet af disse drøftelser er blevet en forøgelse af overskuddet med 60-70 mill. kr., hvoraf de 50 mill. kr. vedrører forsvarsbudgettet. Besparelserne på de civile budgetter, som overvejende er gennemført administrativt, er noget mindre end oprindelig påtænkt, idet navnlig forslagene om forhøjelse af posttaksterne, af arbejdsgivernes bidrag til arbejdsløshedsudgifterne og af ydelserne på de ældre boligstøttelån, som i alt for resten af indeværende år var anslået til omkring 30 mill. kr., ikke er gennemført. Selv om de besparelser, som er gennemført, ligesom dem, den forrige regering gennemførte, synes beskedne i forhold til statsbudgettets samlede udgifter, bør deres betydning dog ikke undervurderes. Der indgår jo i statsudgifterne meget store beløb til formål, som ingen ønsker beskåret, navnlig hovedmassen af udgifterne på so-

cialministeriets og undervisningsministeriets budget. Det har også stor værdi, at både styrelserne, bevillingsmyndighederne og offentligheden til stadighed har opmærksomheden henvendt på at opnå lavest mulige udgifter.

Med besparelser af størrelsen 60-70 mill. kr. skulle der således kunne påregnes et overskud på noget over 300 mill. kr. Ved den revision af overslaget over statens indtægter og udgifter, som foretages i forbindelse med fremsættelsen af finanslovsforslaget, er man dog nået til et noget gunstigere resultat, således at overskuddet nu kan anslås til omkring 375 mill. kr. Dette skyldes navnlig, at provenuet af indkomstskatten efter de nu foreliggende oplysninger om skatteudskrivningen må ventes at indbringe omkring 60 mill. kr. mere end anslået i foråret. Endvidere tyder regnskaberne for første halvår på, at statsbanernes økonomi har udviklet sig noget gunstigere end påregnet. Jeg vil dog fremhæve, at også dette overslag over statsbudgettet er behæftet med usikkerhed; der er en række betydelige indtægts- og udgiftsposter, som kun lader sig bedømme med tilnærmelse på dette tidspunkt, hvor der stort set kun foreligger oplysninger for den første halvdel af finansåret.

Med dette forbehold skal jeg nu nærmere omtale de enkelte indtægts- og udgiftsposter, og jeg skal her først nævne forskydningerne i de totale indtægter og udgifter.

De samlede driftsindtægter anslås i indeværende år til ca. 4 900 mill. kr. mod knap 4 700 mill. kr. i 1955-56, altså en stigning på et par hundrede mill. kr. eller knap 5 pct.

Drifts- og anlægsudgifterne, der i fjor androg ca. 4 075 mill. kr., vil jeg anslå til godt og vel 4 500 mill. kr., en stigning på 450 mill. kr. eller godt 10 pct.

Overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet bliver herefter, som jeg allerede har nævnt, omkring 375 mill. kr., mens det i 1955-56 var 605 mill. kr. De vigtigste årsager til denne forringelse vil fremgå af omtalen af de enkelte indtægts- og udgiftsposter. Jeg skal her først sige noget om udviklingen i indtægterne.

Provenuet af told- og forbrugsafgifterne kan på grundlag af indtægterne i de første syv måneder anslås til omkring 2 500 mill.

[Finansministeren.]

kr., d. v. s. knap 100 mill. kr. mere end i fjor. Den overvejende del af merindtægten skyldes, at de i marts 1955 gennemførte afgiftsforhøjelser i år får virkning for hele finansåret, samt at tekstiltolden i foråret blev forhøjet. Omsætningen af de forbrugsbeskattede varer synes indtil nu at have ligget stabilt på et niveau, der er lidt højere end i 1955-56, omend med en noget forskellig tendens for de enkelte varer. Spørgsmålet om den betydning, den sidste tids begivenheder kan få for indtægterne af forbrugsbeskatningen, skal jeg om lidt vende tilbage til.

Indkomst- og formueskatten af personer må nu anslås at indbringe 1 830 mill. kr. Det er 140 mill. kr. mere end i 1955-56. Denne stigning i provenuet skyldes fortrinsvis væksten i de skattepligtige indtægter fra 1954 til 1955; efter alt at dømme har tillige den i foråret gennemførte omlægning af indkomstskatteskalaen medført en beskednen merindtægt.

Udviklingen i de øvrige driftsindtægter skal jeg ikke gå nærmere ind på. En sikker bedømmelse af provenuet af selskabsskatten vil først være mulig i løbet af et par måneder, og der er ikke i øjeblikket noget, der tyder på, at indtægten af andre skatter og afgifter vil afvige væsentligt fra tallene for sidste år.

Vedrørende statsbudgettets udgiftside vil jeg først omtale udviklingen i de civile driftsudgifter, som for indeværende år kan anslås til godt 3 100 mill. kr. I fjor var den tilsvarende udgift knap 2 800 mill. kr. Stigningen i disse udgifter er således ret betydelig — noget over 300 mill. kr. — og også en del større end året før, da den kun var 185 mill. kr. Den vigtigste enkeltårsag til den betydelige udgiftsstigning har været forhøjelsen af lønningerne og af de sociale ydelser; jeg har allerede omtalt den i foråret vedtagne lønforhøjelse til arbejdere og tjenestemænd; dertil er yderligere kommet pristalsreguleringen af lønningerne med i alt 4 portioner siden i fjor samt de tilsvarende stigninger i aldersrenten og andre sociale udgifter. I alt vil jeg anslå de her ved forårsagede merudgifter til omkring 160 mill. kr. i det sidste år, mens den tilsvarende merudgift fra 1954-55 til 1955-56 kun var ca. 60 mill. kr.

Foruden af lønforhøjelserne er driftsudgifterne endvidere blevet påvirket af en række nye bevillinger og forhøjelser af tidligere bevillinger. Som de vigtigste poster skal jeg nævne udbetaling af brændselshjælp til rentemodtagere og arbejdsløse, øgede refusioner til arbejdsløsheds-kasserne som følge af væksten i ledigheden, forhøjelse af udligningsfondens tilskud til kommunernes hospitalsudgifter, moderniseringen af statens sindssygevæsen og omkostningerne ved den nye ejendomsskyldvurdering.

Endelig har der naturligvis været de udgiftsstigninger, der i de senere år har været et fast træk i udviklingen: væksten i aldersrenten som følge af det stigende antal gamle og udvidelsen af skolevæsenet som følge af det voksende antal unge under uddannelse.

Som det er fremgået af denne gennemgang, er stigningen i statens civile driftsudgifter på ingen måde forårsaget af nogen almindelig udvidelse af statens virksomhed, men skyldes, foruden ændringerne i befolkningens størrelse og sammensætning, nødvendigheden af at holde statens lønninger og dens udgifter til sociale og uddannelsesmæssige formål på linje med den almindelige indtægtsudvikling i samfundet. Der har da også fra næsten alle sider her i tinget været enighed om gennemførelse af de her omtalte bevillinger.

Udgifterne til forsvaret og civilforsvaret udgjorde i 1955-56 975 mill. kr., idet forskellige forsinkelser i leverancerne til værnene bevirkede, at den rammebevilling på 1 035 mill. kr., der var fastsat for udgifterne, ikke blev udnyttet fuldt ud. For indeværende år må der efter de i sommer besluttede besparelser på omkring 50 mill. kr. forventes en samlet udgift på 1 015 mill. kr.

Hvad endelig de civile anlægsudgifter angår, er det erfaringsmæssigt vanskeligt på nuværende tidspunkt at foretage en nogenlunde sikker bedømmelse, idet bl. a. vejrforholdene i vinterhalvåret spiller en rolle for anlægsaktiviteten. Med dette forbehold forekommer det sandsynligt, at udgiften til nyanlæg kommer meget nær de budgetterede 400 mill. kr. I 1955-56, da en række arbejder blev noget forsinket af vejrforholdene, udgjorde anlægsudgifterne omkring 320 mill. kr. Blandt de forhold, der i øvrigt bidrager til stigningen i investeringerne, skal jeg navnlig pege på de vok-

[Finansministeren.]

sende udgifter til etablering af Halsskov-Knudshovedruten, de øgede materielbevil-linger til statsbanerne og anlægsudgifterne i forbindelse med atomenergiprogrammet.

Efter disse bemærkninger om stillingen på drifts- og anlægsbudgettet skal jeg kort omtale udviklingen på kapitalbudgettet i indeværende år.

Kapitalindtægterne kan anslås til godt 150 mill. kr. eller en smule mindre end året forud. Der må påregnes en yderligere stigning i afdragene på statens udlån, men dette mere end opvejes af, at der sidste år indgik et ekstraordinært afdrag på den tyske flygtningegæld på 17 mill. kr. og forskellige andre engangsindtægter.

På kapitalbudgettets udgiftsside vil udbetalingerne af nye udlån gå væsentlig ned; udgiften hertil androg i 1955-56 835 mill. kr. og bliver formentlig i år noget over 700 mill. kr. Nedgangen skyldes i første række, at den i 1954-55 foretagne begrænsning af tildelingen af lånetilsagn til boligbyggeri nu er begyndt at påvirke låneudbetalingerne; disse kulminerede i 1955-56, da de i alt udgjorde knap 650 mill. kr., og vil i år formentlig blive over 100 mill. kr. mindre. Udbetalingerne af Marshalllån må ligeledes ventes at gå tilbage, idet hele denne bevilling nu er ved at være fuldt udnyttet. På den anden side er det sandsynligt, at udbetalingerne af andre udlån vil gå noget op. Denne del af udlånsbudgettet er i de sidste år udvidet ret stærkt, bl. a. som følge af gennemførelsen af en række hver for sig ikke særlig betydelige udvidelser af udlånslovgivningen og øgede lånebevillinger til tekniske skoler og højskoler.

Jeg vil herefter antage, at statens samlede udlån og aktiebesiddelse ved udgangen af dette finansår vil udgøre omkring 5 650 mill. kr., hvoraf omkring 4 milliarder kr. er lån i medfør af boligstøttelovgivningen.

Afdragene på statsgælden vil i år blive ca. 65 mill. kr. større end sidste år. Stigningen vedrører udelukkende den indenlandske gæld og skyldes først og fremmest, at det i 1951 optagne forsvarslån på 75 mill. kr. er blevet fuldt ud indfriet.

Med et overskud på drifts- og anlægsbudgettet, der, som jeg før nævnte, nu kan skønnes at blive omkring 375 mill. kr., og

nettoudgifter på kapitalbudgettet på omkring 1 milliard kr. skulle statens finansieringsbehov i indeværende år blive af størrelsesordenen 600 mill. kr.; det er vel omkring 200 mill. kr. mere end i 1955-56, en forøgelse, der stort set svarer til forringelsen af overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet. Da finansieringsbehovet er nettoresultatet af bruttoindbetalinger og udbetalinger på omkring 5 milliarder kr. og foruden af de allerede omtalte poster påvirkes af ændringer i statens indtægts- og udgiftsrestancer, kan det af nærliggende grunde kun anslås med betydelig usikkerhed. Jeg kan imidlertid nævne, at nettoudbetalingerne fra statskassen i finansårets første syv måneder har udgjort ca. 270 mill. kr., hvilket er omtrent det samme som i det tilsvarende tidsrum i fjor. Finansieringen af disse udbetalinger har ikke hidtil givet anledning til vanskeligheder; de er i alt væsentligt blevet dækket gennem det løbende salg af statsobligationer og indbetalingerne under dollarpræmieordningen, mens statens mellemværende med nationalbanken har været nogenlunde uændret.

I forbindelse med omtalen af finansieringsbehovet skal jeg også gøre nogle bemærkninger om udviklingen i statsgælden. Når finansieringsbehovet, som jeg lige nævnte, kan anslås til omkring 600 mill. kr., er dette jo ikke ensbetydende med, at statsgælden vokser med dette beløb, idet der blandt udgifterne på kapitalbudgettet er medregnet afdragsbetalinger på gælden. Tværtimod er forholdet det, at overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet, kapitalindtægterne og de indbetalte dollarpræmiebeløb taget under ét både i fjor og i år har været i stand til at finansiere langt den største del af statens udlånsvirksomhed. Da imidlertid en del af overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet modsvares af udstedelsen af sparebeviser på godt 200 mill. kr., bliver stigningen i statsgælden tilsvarende større og kan herefter, når vi medtager sparebeviserne, i indeværende år anslås til mellem 300 og 400 mill. kr. Den samlede statsgæld vil herefter andrage godt 9 milliarder kr.

Set i forhold til udviklingen på kapitalmarkedet er det imidlertid navnlig stigningen i statens indenlandske obligationsgæld, der er af interesse. I betragtning af,

[Finansministeren.]

at man ofte møder den påstand, at statens låneoptagelse virker stærkt hæmmende på erhvervenes lånemuligheder, synes jeg, det er rimeligt at nævne, at statens obligationsgæld siden efteråret 1954 — hvor vel at mærke statens gæld til nationalbanken ikke er steget meget — kun er vokset med 100-150 mill. kr. årligt, hvilket kun er en femtedel af den samlede tilvækst i obligationsmassen på kapitalmarkedet. Statens årlige låntagning er ganske vist meget betydelig, men langt den største del af provenuet af disse lån medgår til indfrielse af ældre lån.

Vedrørende udviklingen i statsgælden skal jeg tillige fremhæve den fortsatte nedgang i statens udenlandske gæld. Efter at den forfaldne dollargæld er indfriet, formindskes den udenlandske gæld nu med omkring 100 mill. kr. årligt, svarende til de ordinære afdrag. Gælden vil herefter ved finansårets udgang andrage knap 1 170 mill. kr. Siden 1950, da afviklingen af de forfaldne dollarlån blev påbegyndt, er gælden i alt nedbragt med omtrent 1 milliard kr., altså næsten halveret, og i samme tidsrum er den øvrige offentlige gæld, hovedsagelig kommunernes, til udlandet reduceret med 350 mill. kr. Disse store afdragsbetalinger — i alt ca. 1 350 mill. kr. — har betydet en følelig belastning af vor valutारiske likviditet, en omstændighed, man ofte har overset i de senere års debat om vort valutaproblem, ligesom der har været en tilbøjelighed til at glemme værdien af denne normalisering af vort gældsforhold til udlandet.

Jeg skal herefter vende mig til det fremsatte forslag til finanslov for finansåret 1957-58 og skal her først omtale stillingen på drifts- og anlægsbudgettet, som på forslaget er optaget med indtægter på ca. 5 milliarder kr., udgifter på 4 630 mill. kr. og et overskud — for at være nøjagtig — på 373 mill. kr. Sammenlignet med indeværende finansår er der således regnet med en stigning i både indtægterne og udgifterne på 100 mill. kr. og dermed nogenlunde samme overskud, som vi i dag skønner for indeværende år.

Provenuet af told- og forbrugsafgifterne er på basis af de nuværende afgiftssatser budgetteret til 2 500 mill. kr., det vil sige det samme som for indeværende år. Da der

ikke er sket væsentlige ændringer i afgiftslovene i dette finansår, vil indtægten af forbrugsbeskatningen i 1957-58 helt bero på udviklingen i omsætningen af beskattede varer. I betragtning af, at den økonomiske aktivitet her i landet efter alt at dømme er svagt stigende, var det måske rimeligt at vente i hvert fald en mindre fremgang i afgiftsprovenuet. Ved budgetteringen har man dog ikke anset det for rigtigt at regne med større indtægter end i år, og den sidste tids begivenheder har da også vist berettigelsen af at budgettere forsigtigt på dette område.

Indkomst- og formueskatterne for personer anslås under forudsætning af de nuværende udskrivningsregler til 1 930 mill. kr. eller omkring 100 mill. kr. mere end i indeværende år. Stigningen fordeler sig med ca. 20 mill. kr. på formueskatten, bl. a. som følge af den nye ejendomsvurdering, og ca. 80 mill. kr. på indkomstskatten. Denne forøgelse af indkomstskatten kan måske ved første øjekast synes noget beskedent; fra 1955-56 til 1956-57 udgør provenustigningen således ca. 130 mill. kr., og det forekommer sandsynligt, at stigningen i de skattepligtige indkomster fra 1955 til 1956 har været mindst lige så stor som året forud. Jeg må imidlertid her pege på, at de nye regler om beskatning af indtægtsstigninger — det, vi i daglig tale kalder 30 pct.s reglen — bevirker, at en forøgelse af den skattepligtige indkomst resulterer i en mindre stigning i indkomstskatten end den, vi kunne regne med under de tidligere udskrivningsregler. Jeg må også understrege, at den omstændighed, at vi endnu ikke har nogen erfaringer for virkningerne af 30 pct.s reglen, medfører, at bedømmelsen af indkomstskatteprovenuet må blive temmelig usikker.

Indtægten af selskabsskatten er foreløbig sat til samme beløb, som vi har budgetteret med for indeværende år, nemlig 350 mill. kr.

Som følge af den nye ejendomsvurdering er der endelig regnet med en merindtægt på 15 mill. kr. i grundskyld og grundstignings-skyld.

De civile driftsudgifter er budgetteret under forudsætning af uændret lovgivning og på basis af det løn- og prisniveau, der må ventes på grundlag af julipristallet.

[Finansministeren.]

Det har dog ikke været muligt at indarbejde de af julipristallet betingede reguleringer af lønninger, pensioner og tilskud o. s. v. i de enkelte styrelser budgetbidrag, og der er derfor på forslaget § 22 optaget en bevilling på 50 mill. kr. til dækning af merudgiften ved disse løn- og prisstigninger. For at sikre en så realistisk budgettering som muligt er der herudover — ligeledes på § 22, det er finansministeriets budget — optaget en bevilling på 150 mill. kr. til imødegåelse af forventede tillægsbevillinger. Beløbet dækker ikke — lige så lidt som tidligere tilsvarende hensættelser — merudgifterne ved egentlige større nybevillinger, men derimod en lang række udgifter i medfør af den bestående lovgivning, som ikke er blevet optaget på finanslovforslaget, bl. a. fordi det ikke på nuværende tidspunkt har været muligt at skønne nogenlunde nøjagtigt over den forventede udgift på de enkelte konti.

Under disse forudsætninger er de civile driftsudgifter budgetteret til knap 3 200 mill. kr. eller ca. 85 mill. kr. mere end i indeværende år. Den væsentligste årsag til udgiftsstigningen er ligesom i år forhøjelserne af lønningerne og de sociale ydelser. Lønstigningen skyldes dels, at en del af de i foråret vedtagne lønforhøjelser til statens tjenestemænd først får fuld virkning i 1957-58, dels at forhøjelsen af reguleringstillægget på grundlag af julipristallet i 1957-58 bliver effektiv for et helt finansår. Den heraf forårsagede merudgift kan anslås til godt 40 mill. kr. Blandt de øvrige større udgiftsstigninger skal jeg navnlig nævne, at statens tilskud til arbejdsløshedskasserne vil blive 15-20 mill. kr. større end i år, samt de voksende driftsudgifter ved sindsygehospitalerne.

Når den samlede stigning i driftsudgifterne til trods for de omtalte merudgifter har kunnet begrænses til kun 85 mill. kr., har det to årsager. For det første vil forskellige af indeværende års udgiftsbevillinger falde bort eller blive væsentligt reduceret, som f. eks. de kontante udbetalinger i medfør af den i marts 1955 gennemførte lovgivning samt omkostningerne ved den nye ejendomsvurdering. Herudover har man naturligvis ved budgetlægningen ind-

arbejdet virkningerne af de forskellige spareforholdsregler, som jeg allerede har omtalt.

For det andet må det forventes, at statens nettoudgift til aldersrente og folkepension vil blive op imod 30 mill. kr. mindre end i år. Jeg nævnte allerede under debatten om folkepensionen, at denne lovgivning ikke ville betyde nogen finansiell belastning i 1957-58, idet folkepensionsbidraget, som opkræves fra april næste år, giver mere end dækning for udgifterne, som først sætter ind fra oktober. Specielt for statens vedkommende gør der sig imidlertid det særlige forhold gældende, at en del af den i 1957-58 udbetalte folkepension først kommer til udbetaling fra statskassen i 1958-59. Jeg vil dog understrege, at der her delvis er tale om en rent forbigående udgiftsnedgang, som alene vedrører finansåret 1957-58, og som derfor ikke på nogen måde bør få indflydelse på de fortsatte overvejelser vedrørende dækningen af merudgifterne til folkepensionen.

Da det politiske forsvarsudvalg endnu ikke har afsluttet sine overvejelser, har man ved budgetteringen af forsvarsudgifterne fundet det mest hensigtsmæssigt foreløbig at tage sit udgangspunkt i en bevilling af samme størrelsesorden som på indeværende års finanslov — d. v. s. godt 1 milliard kr., eller ca. 30 mill. kr. mere end den forventede udgift i indeværende finansår. Udgifterne til civilforsvaret er optaget på forslaget med ca. 26 mill. kr.

Til civile anlægsarbejder er foreløbig budgetteret en udgift på knap 400 mill. kr. ligesom på finansloven for i år. Den endelige afgørelse om anlægsbevillingernes størrelse kan imidlertid først træffes, når det samlede offentlige bygge- og anlægsprogram for 1957-58 er udarbejdet, og der er derfor heller ikke på forslaget § 27 optaget væsentlige bevillinger til nye arbejder. Det må påregnes, at omkostningerne ved at videreføre igangværende arbejder bliver noget større end anført på forslaget, idet der ikke er medtaget bevillinger til en række projekter, hvor det endnu ikke har været muligt at skønne over de forventede omkostninger i 1957-58. Til imødegåelse af udgifterne ved disse samt eventuelle nye anlægsarbejder er der på § 27 optaget en bevillingsreserve på 60 mill. kr.

[Finansministeren.]

Stillingen på statens kapitalbudget vil i det kommende år navnlig blive præget af en væsentlig formindskelse af kapitaludgifterne. Afdragene på den indenlandske statsgæld vil således gå ned med godt 100 mill. kr. Hvorvidt udbetalingerne af udlån vil falde yderligere, er måske tvivlsomt, og jeg tror i hvert fald ikke, man skal vente nogen betydelig nedgang, idet udbetalingerne af boligstøttelån efter alt at dømme nærmer sig det niveau, man må vente under den nye boligstøttelov.

Da kapitalindtægterne sandsynligvis bliver lidt større end i år, vil jeg anslå nettoudgiften på kapitalbudgettet til et sted mellem 850 og 900 mill. kr. mod ca. 1 milliard kr. i indeværende år.

Med et uændret overskud på drifts- og anlægsbudgettet skulle der herefter kunne forventes en formindskelse af statens finansieringsbehov på godt 100 mill. kr. — fra omkring 600 mill. kr. i år til ca. 500 mill. kr. i 1957-58.

Såfremt de forudsætninger, der ligger til grund for budgettet, ikke forrykkes, kan man karakterisere udsigterne for finansåret 1957-58 som nogenlunde tilfredsstillende ud fra et snævert statsfinansielt synspunkt, for så vidt som det næppe skulle vise sig nødvendigt at optage nye lån for et væsentlig større beløb end de samtidige afdrag på statsgælden. Der er med andre ord udsigt til nogenlunde balance på det samlede statsbudget.

Det mest nærliggende spørgsmål i denne sammenhæng er naturligvis, hvilke konsekvenser begivenhederne i de sidste måneder kan få for statens finanser. Det har, som enhver vil forstå, ikke været muligt at tage disse ekstraordinære forhold i betragtning ved udarbejdelsen af finanslovforslaget; og så uafklaret som den internationale situation er i øjeblikket, er en sådan bedømmelse overhovedet næppe mulig. Hvad resten af indeværende finansår angår, er jeg dog tilbøjelig til at mene, at en eventuel nedgang i statsindtægterne i forhold til det, vi har regnet med, vil blive af ret begrænset størrelse, bl. a. af den formelle grund, at benzinafgifterne for januar kvartal først bliver afregnet i det kommende finansår. Samtidig må påregnes visse ekstraordinære mer-

udgifter, som dog i øjeblikket synes at blive af begrænset størrelse.

For 1957-58 er provenuet af forbrugsbeskatningen som allerede omtalt budgetteret ret forsigtigt, og en kortvarig begrænsning af motorkørslen skulle derfor ikke afgørende forrykke forudsætningerne for budgettet.

Da motorbeskatningen og dollarpræmiebeløbene nu andrager 700-800 mill. kr. årlig, er det imidlertid klart, at indgribende og langvarige restriktioner kan få betydelige konsekvenser for den statsfinansielle stilling. Så længe denne usikkerhed vedrørende provenuet af motorbeskatningen ikke er fjernet, må der udvises største forsigtighed i de finansielle dispositioner. Hertil kommer så de mere vidtrækkende usikkerhedsmomenter, den internationale situation indebærer.

Selv bortset fra disse ekstraordinære forhold vil jeg imidlertid meget stærkt understrege, at det kun er ud fra et snævert statsfinansielt synspunkt, at stillingen er tilfredsstillende. Budgetpolitikken skal jo ikke vurderes isoleret, men må bedømmes i relation til den samlede økonomiske udvikling her i landet. Der er i denne forbindelse navnlig to forhold, jeg gerne vil fremhæve. For det første må det tages i betragtning, at det også for 1957-58 er forudsat, at statens civile anlægsudgifter er søgt holdt inden for meget snævre grænser. Man kan naturligvis altid i et kortere tidsrum holde igen på anlægsudgifterne ved en udsættelse af forskellige arbejder. Det må imidlertid stå klart, at det næppe i længden er muligt inden for et anlægsprogram af den nuværende størrelse at skaffe plads til de omfattende produktive investeringer, som det er nødvendigt at gennemføre i de kommende år. Jeg tænker her bl. a. på udbygningen af vore trafikkanlæg, atomenergi-programmet og byggearbejderne i forbindelse med en udvidelse af vor højere uddannelse og forskning. Det drejer sig her om investeringsopgaver, som er af den største betydning for den fortsatte økonomiske udvikling her i landet, og som der fra alle sider er enighed om at staten må løse.

For det andet må der lægges den største vægt på, at også de produktive investeringer i det private erhvervsliv får de bedst mu-

[Finansministeren.]

lige vilkår. Jeg vil fremhæve, at hvis den nuværende finanspolitik for tiden kan siges at være tilstrækkelig, så er det kun, fordi der samtidig føres en meget tilbageholdende kreditpolitik, som har virket bremsende på erhvervslivets udvikling. Jeg må derfor tillægge det den største betydning, at vi i det kommende års budgetpolitik kan fastholde den hovedlinje, at statens behov for salg af obligationer holdes inden for den grænse, der sættes af indfrielse af ældre statslån. Dette forudsætter, at den nuværende skatte- og afgiftslovgivning videreføres uændret, samtidig med at der i årets løb må tilvejebringes enighed om dækningen af de merudgifter til gennemførelse af folkepensionen, som kan påregnes i 1958-59.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale finanslovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om statsgaranti ved betalingsaftaler med udlandet og om udstedelse af statsforskrivninger i forbindelse med sådanne aftaler.

Den gældende lov herom udløber med udgangen af indeværende kalenderår. Ved lov nr. 333 af 22. december 1953 bemyndiges finansministeren til på statskassens vegne at yde garanti over for Danmarks nationalbank, for så vidt angår de clearinger, betalingsaftaler og andre betalingsarrangementer, hvorom der var truffet aftale eller måtte blive truffet aftale inden udgangen af 1956. Endvidere bemyndigedes finansministeren til efter forhandling med finansudvalget at udstede sådanne rentebærende statsforskrivninger, som måtte være påkrævet i henhold til bestemmelser i betalingsaftaler og lignende betalingsarrangementer med udlandet.

Disse bemyndigelser blev oprindeligt givet ved lov nr. 142 af 30. marts 1946, som gjaldt indtil udgangen af samme år, men som blev forlænget flere gange, sidst til udgangen af 1953. I 1953 forlængedes ordningen for en ny 3 års periode ved, at man i stedet for at forlænge den oprindelige lov

lod lovens tekst genoptrykke med et par formelle ændringer, der stod i forbindelse med grundlovsændringen. Når lovens tekst er så kort, som den er, vil det være naturligt nu ved en ny forlængelse igen at optrykke loven fremfor blot at foretage en udskydelse af den pågældende lovs udløbstidspunkt.

De forhold, der begrundet den hidtidige ordning, består fortsat i et betydeligt omfang. De konti i nationalbanken, der udviser gæld til eller tilgodehavender i udlandet, er stadig i vidt omfang oprettet i henhold til betalingsaftaler og andre betalingsarrangementer, som er truffet af regeringen eller på regeringens foranledning. Samtidig er stillingen på disse konti i betydelig grad bestemt af den handelspolitik, staten fører, og af de handelsaftaler, regeringen indgår.

Det foreslås derfor, at den nuværende garantiordning forlænges yderligere, foreløbig indtil udgangen af 1959.

Til forslaget skal jeg i øvrigt fremkomme med følgende bemærkninger:

I medfør af lovforslagets § 1 kan finansministeren yde garanti over for Danmarks nationalbank for ethvert tab i forbindelse med betalingsaftaler og andre betalingsarrangementer med udlandet, d. v. s. både for tab ved, at udenlandske tilgodehavender bliver nedskrevet eller går tabt, og for tab ved, at gældsforpligtelser til udlandet opskrives. Der er enighed mellem finansministeriet og nationalbanken om, at eventuelle kursgevinster skal fradrages ved opgørelse af tab.

Den gældende lov nævner foruden betalingsaftaler og andre betalingsarrangementer tillige clearinger. Der synes imidlertid ikke at være grund til at fortsætte med at nævne clearingordninger særligt. Når de ligefrem nævnes først i den gældende lov, skyldes det, at formuleringen på dette punkt er uændret siden 1946, og at clearingordninger dengang som bekendt var fremherskende. Nu har Danmark ikke længere nogen gældende clearingaftale, og eventuelle nye clearingaftaler må kunne rummes i betegnelsen „andre betalingsarrangementer“.

De saldi, statens garanti vil omfatte, vil som hidtil normalt omfatte saldi mellem nationalbanken og andre landes centralbanker, men må dog i visse tilfælde også omfatte beløb, der indestår i private danske